

”Det gäller att lyssna”

- En studie om lärare i årskurs 1-6 och deras användning av feedback i ämnet idrott och hälsa

Daniel Sundvall

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 196:2012
Idrott, fritidskulturer och hälsa F-9 240hp
Handledare: Peter Schantz
Examinator: Bengt Larsson

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var att undersöka vad lärare i ämnet idrott och hälsa i årskurs 1-6 hade för syfte med den feedback som ges under lektionerna. Studien syftar även till att undersöka vilka olika sorters feedback som dessa lärare ger uttryck för.

- Vad har lärare i idrott och hälsa för mål med den feedback som ges?
- Vilka olika sorters feedback ger lärare i idrott och hälsa uttryck för?

Metod

Studien är en kvalitativ studie där sju stycken lärare i idrott och hälsa som undervisar i årskurserna 1-6 medverkar. Först observerades två lektioner och sedan blev lärarna intervjuade. Totalt genomfördes 14 observationer och sju intervjuer.

Resultat

Studien visar att lärare har olika syften med den feedback som ges. Lärarnas syfte med den feedback som gavs var att förstärka positiva beteenden, korrigera teknik, uppmuntra, stärka elevers självförtroende och pusha eleverna att kämpa hårdare. Den feedback som lärarna gav uttryck för under de observerade lektionerna var framför allt uppmuntrande feedback men också uppgiftsspecifik feedback, färdighetsfeedback samt feedback som syftar till att hjälpa eleverna att nå ett visst mål.

Slutsats

De intervjuade lärarna hade många olika syften med den feedback som gavs. Framförallt ville lärarna förstärka positiva beteenden med olika former av feedback. Observationerna visade att den feedback som ges ofta är uppmuntrande men att det även förekommer feedback som syftar till specifika mål.

Studien visar att lärare har olika mål med den feedback som ges men att den allt som oftast syftar till att hjälpa eleverna att utvecklas.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
2 Bakgrund	2
2.1 Kommunikation.....	2
2.2 Tidigare forskning om feedback	3
2.3 Tidigare forskning om feedback inom idrott och hälsa.....	5
2.4 Lgr 11	7
2.5 Självförtroende och självkänsla	8
2.6 Motivation	9
2.6.1 Inre motivation	9
2.6.2 Yttre motivation	10
3. Teoretiskt Perspektiv.....	11
3.1 Vygotskijs utvecklingsteori.....	11
3.2 Den proximala utvecklingszonen	11
4. Syfte	13
Frågeställningar	13
5. Metod	14
5.1 Val av metod	14
5.1.1 Kvalitativ metod.....	14
5.1.2 Observation	14
5.1.3 Intervju	15
5.2 Urval.....	16
5.3 Genomförande	17
5.4 Databearbetning	17
5.5 Tillförlitlighetsfrågor.....	18
5.6 Etiska aspekter.....	19
6. Analys av resultat	19
6.1 Lärarnas mål med den feedback som ges till eleverna.....	20
6.1.1 Sammanfattning	23
6.2 Feedback under de observerande lektionerna	24
6.2.1 Sammanfattning	28
7. Diskussion	29
7.1 Resultatdiskussion.....	29
7.2 Metoddiskussion.....	33
Käll- och litteraturförteckning.....	36
Elektroniska källor	37

Bilaga 1 Intervjuguide

Bilaga 2 Käll- och litteratursökning

1 Inledning

Under hela min utbildning har jag reflekterat över hur feedback används och om lärare i idrott och hälsa använder feedback på ett effektivt sätt.

Under min verksamhetsförlagda utbildning har jag uppmärksammat att det finns lärare som instruerar eleverna i övningar och sedan låter eleverna genomföra dessa övningar utan att ge eleverna återkoppling på deras genomförande. Den återkoppling som sker anser jag sällan vara innehållsrik utan oftast bara en bekräftelse för eleverna när de gör någonting bra. I min mening är undervisning i idrott och hälsa mer än att endast skapa lektioner där eleverna får träna på olika förmågor. Det kräver även att man som pedagog utmanar eleverna och ger dem feedback på deras prestationer.

Som lärare har man en skyldighet att utmana varje elev och ge dem feedback på deras utförande så de vet vad som är bra, vad som behöver förbättras och hur man kan göra för att utvecklas. Eleverna måste få någon form av feedback på deras utförande för att kunna utvecklas. Detta kräver att man som lärare har kunskap om de moment som eleverna undervisas i, samt att man som lärare vet vad man ska observera och ge feedback på. (Annerstedt 2007, s.2-3).

Studier visar att om man ger feedback med kvalitet och på rätt sätt kan det vara ett av de effektivaste redskapen att använda sig av för att uppmärksamma eleverna på deras utveckling. Med hjälp av rätt feedback kan man göra eleverna medvetna om vad som behöver göras för att nå ett visst mål och hur eleverna ska ta sig dit. Eleverna blir medvetna om sitt eget lärande. (Hattie & Timperley 2007, s. 86-90).

Jag tror att det inte är helt självklart för lärare hur de kan använda feedback som ett redskap för att utveckla eleverna och få dem medvetna om sitt eget lärande. Jag har därför valt att studera hur lärare i idrott och hälsa för årskurserna 1-6 arbetar med feedback. Vad har de aktiva lärarna för syfte med den feedback som ges, finns det en tanke bakom den information som eleverna får under utförandet av olika rörelser? Studien ska försöka belysa vilken sorts

feedback som är mest förekommande i ämnet idrott och hälsa samt undersöka vad lärare har för syfte med den feedback som ges.

2 Bakgrund

Under den här rubriken kommer studien att behandla kommunikation och tidigare forskning kring begreppet feedback. Även närliggande begrepp som självkänsla, självförtroende och motivation kommer att presenteras. Motivation, självkänsla och självförtroende är saker som kan påverkas av den feedback som läraren kommunicerar. (Raustorp, 2004, s.69) Bakgrunden kommer även att behandla två rapporter från skolverket samt det som står i kursplanen för ämnet Idrott och Hälsa.

2.1 Kommunikation

Kommunikation är den aktivitet som vi människor känner till bäst och har störst erfarenhet av. Att kommunicera är att prata och agera i förhållande till varandra. Kommunikation består av information, påverkan och bekräftelse. Det är en händelse när två eller flera personer skickar budskap till varandra. Detta samspel sker ofta på olika sätt, genom språk och tal, ansiktsuttryck, gester och kroppsrörelser. Kommunikation gör det möjligt för oss att förstå andra människor. Genom kommunikation kan vi göra det osynliga synligt, tankar och känslor kan omvandlas till tal och handlingar och vi kan förstå varandra. (Nilsson & Waldemarson 1995, s. 8-9)

Merparten av den kommunikation som sker är den verbala kommunikationen. För att ett budskap ska komma fram krävs det att avsändare och mottagare använder samma kod, till exempel språk. Den vanligaste formen av icke-verbala kommunikation är den kommunikation som sker med kroppen, kroppsspråket. En person som använder och behärskar såväl den verbala som den icke-verbala kommunikationen har utvecklat sina sociala färdigheter och kan använda kommunikationen på ett effektivt sätt. Effektiv kommunikation bygger bland annat på att kunna känna igen feedback och ge positiv respons, kunna förmedla tecken på erkännande till andra, kunna visa empati och kunna lyssna på andra. (Hassmén & Hassmén 2003, s. 240-243)

2003 gjorde skolverket en nationell granskning av grundskolans alla ämnen. Granskningen gjordes för att undersöka grundskolans utveckling. Den innefattar 10000 elever, 1900 lärare

vid 197 skolor. Granskningen av ämnet idrott och hälsa visade att samspelet mellan elev och lärare inte är optimalt. Bland annat visade det sig att lärare i idrott och hälsa är dåliga på att samtala med eleverna. Bara 5.8 procent av eleverna som tillfrågades menade att läraren under varje lektion ställer frågor och kommenterar och elever svarar. 6.1 procent av de medverkande lärarna menar att de ställer direkta frågor till elever, kommenterar utförande och liknande.(Skolverket 2003, s. 85)

Granskning visade att lärare och elever inte kommunicerar med varandra på ett tillfredställande sätt. Kommunikationen mellan lärare och elev är något som denna studie avser att studera, kommunikation i form av feedback från lärare till elev.

2.2 Tidigare forskning om feedback

Black & William (2009) har med hjälp av forskning tagit fram fem nyckelstrategier för hur man som lärare ska lyckas med att bedöma elever så att de med hjälp av bedömning får möjlighet att fortsätta utvecklas. En av dessa strategier behandlar hur lärare använder feedback. Enligt Black & William måste den feedback som ges vara av sådan karaktär att den påverkar eleven så att eleven kan utvecklas. Feedback som inte innehåller sådan information är inte gynnande för elevernas utveckling och lärande.(sid. 8)

Forskning har visat att både positiv och negativ feedback har bra effekter på elevernas lärande. Negativ feedback kan innebära att eleverna sporras till att prestera bättre och positiv feedback kan innebära att eleverna får motivation till att eleverna jobbar vidare med en svår uppgift.(Hattie & Timperley 2007, s. 98-99)

Det finns forskning som visar att det är viktigt att veta när feedback ska ges. Det som forskning visar är att feedback ger bäst resultat när den sker direkt i anslutning till uppgiften. Ju svårare uppgift desto mer feedback kan behövas och då kan den ibland vara mer effektiv om den sker med en liten fördröjning. Det kan vara svårt för eleverna att utföra en svår uppgift och samtidigt ta till sig rikligt med feedback.(Hattie & Timperley 2007, s. 98)

Studier visar att man bör undvika att ge muntlig feedback i lärande syfte. Det kan uppfattas mer personligt vilket kan avleda elevens uppmärksamhet från själva uppgiften. Fördelen med skriftlig feedback är att den uppfattas vara mer neutral, elever kan även gå tillbaka och läsa

feedbacken. Viktigt att tänka på är att elever i de lägre skolåren inte kan läsa och då är muntlig feedback det enda alternativet.(Jönsson 2011, s. 82-83)

Feedback kan ha stor påverkan på elevers lärande, bland de största faktorerna vi känner till. Det finns dock väldigt många faktorer som påverkar ifall feedbacken får den effekt som önskas. Om feedback ska ske för lärande är det viktigt att feedbacken ger eleven svar på ett antal frågor; Vad är målet? Eleverna måste bli medvetna om vad målet med en viss övning eller lektion är för att kunna ta till sig feedback. Var befinner sig eleven i förhållande till målet? Eleven måste veta hur långt man har kommit i lärandet och hur långt det är kvar för att nå det uppsatta målet. Hur ska eleven kunna närma sig målet? Eleven behöver även veta vad den ska göra för att nå målet. En lärares feedback borde ge eleverna svar på dessa för att det ska vara feedback för lärande.(Hattie & Timperley 2007, s. 86-90)

Hattie och Timperley (2007) har tagit fram en modell för feedback på olika nivåer. Feedback på uppgiftsnivå ges i relation till den specifika uppgiften. Det är viktigt att tänka på att feedbacken är tydlig och specifik annars finns det en risk att den hindrar elevens lärande. Feedbacken är som bäst om den är tydligt kopplad till uppgiften och studier har visat att elever tycker feedback fungerar om de både får reda på vad som var bra och dåligt. Problem med feedback på denna nivå är att det finns en risk att den bara går att applicera på den aktuella uppgiften och hjälper inte eleven att prestera bättre på kommande uppgifter. Feedback på processnivå är knuten till process och/eller färdighetskunskaper. Generellt är feedback på processnivån mer effektiv än på uppgiftsnivån när det gäller att stötta elevernas lärande på ett djupare plan än enbart minneskunskaper. Elever visade i en studie att de vill ha mer färdighetsrelaterad och mer övergripande feedback om de skulle göra likartade uppgifter. Feedback på metakognitivnivå handlar om att lära eleverna att utnyttja feedbacken och strategier som kan reglera lärandet. Feedback som hjälper eleverna att ta ansvar för sitt eget lärande kan ge stora positiva effekter på elevernas prestationer. Feedback på metakognitiv nivå handlar mycket om att lära sig hur man bedömer samt hur man formulerar och använder feedback. Feedback på personlig nivå handlar om feedback om eleven som person som till exempel beröm för bra eller tvärtom för icke önskvärdt beteende. Enligt Hattie och Timperley är sådan feedback vanlig i skolan men har sällan positiv inverkan på lärandet eftersom det sällan innehåller relevant information. Det kan till och med vara så att det kan vara mer utvecklande för lärandet att undvika beröm. Dock finns det studier som visar att elever tycker att positiv feedback stärker deras självförtroende.(s. 90-97)

2.3 Tidigare forskning om feedback inom idrott och hälsa

Schmidt och Wrisberg (2001) delar in feedback i två huvudgrupper, egenfeedback och tilläggsfeedback. Egenfeedback kan förklaras som den sinnesinformation som man känner efter varje avslutad rörelse. Egenfeedback kan vara resultatet av en utförd rörelse som utövaren ser eller känner. Till exempel kan en fotbollsspelare se resultatet av en slagen frispark efter utförandet. Tilläggsfeedback är de kommentarer som kommer från någon utomstående, till exempel en lärare. En lärares feedback kan enligt Schmidt & Wrisberg vara föreskrivande eller beskrivande. Beskrivande feedback syftar till vad eleven har gjort medan föreskrivande feedback ger eleven svar på lösningar och problem som uppkommer för att kunna utveckla en kunskap. Det är viktigt att komma ihåg att tilläggsfeedbacken ägs av pedagogen och bör då lyftas fram på ett sådant sätt att eleven kan ta till sig den och göra någonting av den. Författarna tar även upp resultat av feedbacken, de menar att tilläggsfeedback motiverar eleverna vilket ger dem mer energi och då ökas deras ansträngning. Den förstärker även ett positivt beteende vilket leder till att eleverna exempelvis upprepar en väl genomförd rörelse. Den ger information om vad eleven behöver förbättra för att nå ett givet mål.(s. 210)

Forskning visar att feedback oftast förekommer i form av rättande när något utförs på ett mindre önskvärt sätt. Något som förekommer mer sällan är positiv feedback som beröm för en bra insats.(Annerstedt 2007a, s.151)

Kirk, Evans och Tinning (1993) är tre forskare som problematiserar begreppet feedback i relation till undervisning i ämnet idrott och hälsa. De skriver om specifik feedback som de kallar för prestationsfeedback och beteendefeedback. Läraren ger prestationsfeedback när syftet med uppgiften är att göra en specifik rörelse. För att förbättra en rörelse ger läraren eleven prestationsfeedback som kan göra att eleven får verktyg för att kunna förbättra rörelsen. Det är viktigt att läraren som ger prestationsfeedbacken har kunskap om aktiviteten i fråga. Läraren måste kunna skilja på en bra och en mindre bra rörelse, detta måste ske under en sekund då eleven utför rörelsen. Beteendefeedback är den feedback som läraren ger när eleverna uppför sig på ett önskvärt eller mindre önskvärt sätt. Idrottsämnet är så mycket mer än bara färdigheter och förmågor. För att kunna möjliggöra social inlärning är

beteendefeedback ytterst nödvändig. Den sociala delen i ämnet idrott och hälsa borde ge eleverna möjlighet att samarbeta med varandra, att jobba mot både individuella och gemensamma mål. Det är viktigt att tänka på att i ämnet idrott och hälsa utvecklas man inte bara i fysisk aktivitet utan även genom fysisk aktivitet.(s. 174-176)

Zell (2003) är beteendevetare och har gjort en studie som handlar om hur man kommunicerar feedback. Han kom fram till att det är viktigt att man tänker på vilka ord man väljer att använda. Som pedagog måste man vara medveten om att ett ord inte alltid har samma betydelse för mottagaren som det har för personen som förmedlar feedback. Detta är något som Zell menar man kan kontrollera genom att ställa frågor om feedbacken för att på så sätt få reda på om mottagaren har förstått innebörden av den. Zell menar att feedback inte får komma för ofta då det kan bli svårt att hantera för mycket information och mottagaren får inte tid till att bearbeta informationen. En annan svårighet med att ge feedback är hur ofta man ska ge feedback. För frekvent feedback kan göra att mottagaren antingen blir van att höra dessa saker och till slut inte lyssnar längre eller att man blir beroende av att hela tiden få feedback på de prestationer man gör. En alltför passiv pedagog riskerar att av vissa uppfattas som ointresserad eller ouppmärksam medan andra tycker att det ger större möjlighet till reflektion hos eleverna.(sid. 183)

Annerstedt (2007) skriver att det centrala för lärare är att kunna observera och analysera vad som händer under lektionerna. Hur man som lärare observerar, tolkar och sedan ger respons i form av feedback till eleverna är det viktigaste för hur man ska kunna bidra till att eleverna lär sig och utvecklas. Observationerna hjälper även läraren att organisera kommande lektioner som är givande för eleverna.

Raustorp (2004) menar att feedback är ett bra sätt att utveckla eleverna, om feedbacken är tydlig och konkret. Han menar att som lärare måste ha goda kunskaper inom aktuellt ämnesområde samt att vara en skicklig analytiker för att kunna ge feedback med kvalitet. Grundläggande är att man som lärare kan namnen på de barn man undervisar. Han poängterar att alla elever har ett behov av att känna sig sedda, som lärare bör man hela tiden röra sig runt i salen och ge feedback. Raustorp delar in feedback i två kategorier. Den ena är feedback som ger vetskap om resultatet, denna feedback är ungefär samma sak som den feedback eleven får av själva genomförandet. Att man som lärare poängterar att eleven misslyckades med något tillför inget. Den andra kategorin är feedback som ger eleven vetskap om utförandet. En sådan

feedback kan vara av mer allmän karaktär som till exempel ”bra jobbat”, då fungerar feedbacken som en positiv förstärkning på ett önskat utförande. Specifik feedback menar Raustorp är sådan feedback som till exempel syftar till en viss del i en rörelse. Sådan information ger ett tillägg till elevens egen information som denne kände under utövandet. En sådan sorts feedback kan utveckla elevens lärande och dess rörelsemönster. Raustorp menar att man bör undvika negationer, man ska inte förväxla feedback som man ger för att utveckla eleverna med negativ kritik som vi måste använda oss av för att korrigera disciplinära problem. En gyllene regel menar Raustorp är att ge negativ kritik enskilt, i de fall där det bara berör en enskild elev.(s. 29-30)

2.4 Lgr 11

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skriver Skolverket (2011, s.10) att varje elev har rätt att utvecklas och att få känna den tillfredställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter. Detta kan ske med hjälp av lärare, elev eller enskilt.

I kursplanen för idrott och hälsa står det att eleverna ska få positiva upplevelser av rörelse, friluftsliv och hälsa och att det har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva senare i livet. I syftestexten står det även att undervisningen ska motivera eleverna till att vara fysiskt aktiva. Det står även att eleverna ska utveckla en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga.(Skolverket 2011, s. 51)

I kommentarmaterialet för idrott och hälsa utvecklar och förklarar skolverket olika begrepp och texter i kursplanen. Bland annat skriver de att man i första hand inte ska försöka få eleverna att bli mer aktiva utan att göra dem medvetna på hur de kan utveckla sin kroppsliga förmåga. Genom feedback och annan kommunikation till eleverna kan man göra dem medvetna om deras kroppsliga förmåga.(Skolverket 2011, s. 6-7)

Skolverket har publicerat ett stödmaterial för lärare som behandlar kunskapsbedömningen i skolan. I materialet tar författarna upp vikten av att ge eleverna återkoppling för lärande. Kärnan i stödmaterialen handlar om hur man som lärare bör använda sig av feedback och formativ bedömning för att göra det tydligt för eleverna var de befinner sig, vad målet är och hur eleverna ska kunna nå målet.(Skolverket, 2011)

2012 gjorde skolinspektionen en kvalitetsgranskning i ämnet idrott och hälsa. Syftet med granskningen var att undersöka hur skolor följer innehållet i läroplanen och kursplanen för idrott och hälsa. Kvalitetsgranskningen visade att lärare i ämnet idrott och hälsa inte lyckas få eleverna medverkande i deras lärprocess genom konstruktiv återkoppling av elevernas enskilda prestationer. Skolinspektionens slutsats efter granskningen är att lärare i relativt liten grad utvecklar undervisning på ett sådant sätt så att det främjar elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Lärare tar inte utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare kunskaper och erfarenheter. Undervisningens allmänna kvalitéer visar på svagheter vad det gäller feedback till eleverna.(Skolinspektionen, s. 16-17)

2.5 Självförtroende och självkänsla

Självkänsla och självförtroende är två begrepp som ofta används synonymt med varandra. Dock är dessa begrepp inte likvärdiga. Självkänsla är något som kan betraktas som något grundläggande, det handlar om hur individen generellt uppfattar sig själv och det är något som utvecklas tidigt under barn- och ungdomsåren.(Hassmén & Hassmén 2003, s.129)

Självförtroende omfattar en självuppfattning om sin egen kapacitet vid olika situationer eller sina förmågor och färdigheter. Självförtroendet anses vara ett relativt stabilt personlighetsdrag men är ändå betydligt lättare att påverka än självkänslan. Det är lättare för en pedagog att påverka en elevs självförtroende än vad det är att påverka elevens självkänsla. Självförtroende kan höjas genom att till exempel individen lyckas med en prestation bättre än någon annan. Oftast höjs ett sådant självförtroende då prestationen visas upp för andra. Det är även viktigt med socialt stöd för att utveckla självförtroendet. Detta kan ge sig uttryck i form av feedback från andra i omgivningen på en viss prestation eller färdighet. Uppmuntran är också en viktig del för att stärka självförtroendet hos barn.(Hassmén & Hassmén 2003, s.129-132)

Hassmén och Hassmén (2003) tar upp begreppet självkänsla i boken Idrottspsykologi. De delar upp självkänsla i två komponenter. Den ena komponenten kallar de för bassjälvkänsla. Bassjälvkänsla handlar om individens självvärde på ett grundläggande plan och är inte relaterad till andras värderingar om en själv eller upplevda färdigheter. Man kan säga att bassjälvkänslan är en elevs uppskattning av sig själv. Den andra komponenten kallas för prestationsbaserad självkänsla. Eleven strävar då efter att känna sig kompetent samt att bli uppskattad och accepterad av andra.(s. 127)

2.6 Motivation

Elevernas motivation är något som kan påverkas beroende på vad läraren kommunicerar med eleverna. Genom att ge eleverna feedback på deras prestationer kan deras motivation för den specifika övningen försämrans eller förbättras. När motivationen brister försämrans prestationen oavsett vad prestationen handlar om. Motivation handlar om de inre och yttre krafter som styr och upprätthåller beteenden hos individer. Ibland kopplas motivation ihop med något som en individ antingen har eller inte har, att det skulle vara någon medfödd egenskap. Dock är inte så fallet, det är knappast så att en viss person alltid är motiverad till allt medan en annan person alltid är omotiverad. (Hassmén & Hassmén 2003, s.164-166)

Hassmén och Hassén (2003) tar upp motivation på tre nivåer, situations, kontextuell och global nivå. På situationsnivå handlar det om motivationen som individen känner när den är engagerade i en aktivitet. Situationsmotivationen påverkas av sociala faktorer så som belöningar, priser och övervakning. När det är tävling ligger inte fokus på uppgiften utan på att vinna över andra. Motivation på kontextuell nivå innefattar den motivation som individen känner för ett specifikt område eller en specifik uppgift. En viktig social faktor är pedagogers ledarstil och typ av instruktioner. Pedagogen har en viktig roll i att skapa ett klimat som uppmuntrar en individ till att delta i en aktivitet med fokus på att utvecklas och inte på att prestera i form av att vara bättre än andra. På global nivå påverkas motivationen av sociala faktorer. Ett exempel skulle kunna vara individens hemförhållanden. (s. 172-175)

2.6.1 Inre motivation

Inre motivation handlar om att eleven utför något för att det är roligt och att utförandet ger någon form av tillfredställelse. Sådan motivation resulterar oftast i känslor som glädje, njutning och avslappning och en frånvaro av negativ anspänning. Individen kan fokusera på uppgiften utan andra distraktionsmoment. Inre motivation kan delas upp i olika typer av motivation. En av typerna är inre motivation för att lära sig kunskap, den andra är inre motivation för att uppnå något och den sista är inre motivation för att uppleva stimulans. (Hassmén & Hassmén 2003, s.170)

Hassmén & Hassmén (2010) väljer även att utveckla begreppet inre motivation. De beskriver då inre motivation som någonting som kommer inifrån, elever som upplever att de har ett val, de bestämmer själva. Elever upplever en glädje i utförandet och att de klarade av uppgiften och om de tillsammans med andra klarade av uppgiften får de känna en tillhörighet till en

social grupp. Som lärare kan ens inre motivation vara att se sina studenter klara av en viss uppgift, med eller utan dennes hjälp.(s. 257)

2.6.2 Yttre motivation

Den yttre motivationen grundar sig på de fördelar som en individ känner kan följa av utförandet. Yttre motivation skulle kunna göra så att individen känner sig pressad, ofta ökar även nervositeten då är bland annat möjligheterna till kontroll mindre. Ofta drivs individer med yttre motivation av sociala eller materiella belöningar.(Hassmén & Hassmén 2003, s.170)

Även Stensmo (2008) skriver om den yttre motivationen. Han beskriver det som målen som finns i den omgivande miljön. Han menar att olika belöningar och bestraffningar fungerar som motivation. Genom att positivt förstärka ett beteende kan man framkalla ett visst beteende, en positiv förstärkning från en pedagog kan vara en motivator att genomföra en viss uppgift.(s. 118)

3. Teoretiskt Perspektiv

För att analysera mitt resultat har jag valt att använda mig av Lev Vygotskijs utvecklingsteori. Det var över 60 år sedan Vygotskij dog men än idag är hans teori en inspiration för pedagogiskt tänkande. När det gäller vardaglig undervisning har Vygotskijs teori visat sig vara högst relevant och innebär ett viktigt komplement till det traditionella förhållningssättet. (Bråten & Thurmann-Moe 1998, s.118) De begrepp ur Vygotskijs utvecklingsteori som kommer att användas som analysverktyg i denna studie är kursiverade.

3.1 Vygotskijs utvecklingsteori

Traditionell utvecklingspsykologi framställer barnets socialisering som en process, från det individuella till det kollektiva. Vygotskij hävdar att barnet redan vid födsel ska ses som ett socialt och kollektivt väsen. Med det menar Vygotskij att det är barnets *samspel* med omgivningen som bildar grunden för utvecklingen som individ. Vygotskij skiljer på biologiskt betingad utveckling och kulturellt betingad utveckling. Den kulturellt betingade utvecklingen kan kopplas till utvecklingen av högre mentala processer. Utvecklingen av de högre mentala processerna ska inte uppfattas som oberoende utav miljön utan som en del av dess sociokulturella utveckling. Högre mentala processer kan bland annat grundas i de problemlösningstrategier som barnet genomför tillsammans med andra. I samspelet ingår språket som ett viktigt element. (Bråten & Thurmann-Moe 1998, s.104-105)

3.2 Den proximala utvecklingszonen

Vygotskijs utvecklingsteori handlar om *undervisning* och *utveckling*. Den *proximala* (närmaste) *utvecklingszonen* är ett nyckelbegrepp inom teorin. Den knyter förståelsen om barnets psykologiska och sociokulturella utveckling till undervisningsprinciper. Vygotskij hade en positiv inställning till den enskilda individens möjligheter att lära, han poängterade att socialt skapade inlärningsvillkor har en avgörande betydelse. Han menade att man inte enbart kan se barnet utifrån den utvecklingsnivå som det för tillfället befinner sig i. Barnets kompetenser bör ses i relation till den aktuella utvecklingsnivån och man ska också se barnet utifrån dennes potentiella utvecklingsnivå. (Bråten & Thurmann-Moe 1998, s. 104)

Vygotskij menade att barnet i *samarbete* med vuxna eller med kompetenta kamrater kan prestera mer än det kan klara på egen hand. Och det barnet klarar med hjälp kommer det

sedan klara själv. Genom *samarbete* och *samspel* med vuxna eller andra barn styrs barnet mot högre nivåer i sin egen utveckling. Zonen för den proximala utvecklingen är utrymmet mellan den nivå barnet redan befinner sig i och den nivå som barnet är på väg mot. Undervisning som tar sikte på att skapa och utnyttja zoner för utveckling innebär att ta hjälp av andra och att imitera andra. Detta ska inte ses som en svaghet utan som att en utvecklingsprocess är igång. Det som imiteras väljs ut av individen själv och sker i relation till den potentiella utvecklingsnivån som barnet har. Barnet kan inte dra nytta av att härma färdigheter som ligger långt framför dess nivå. Vygotskij hävdade att utveckling sker genom *lärande* och att man i många fall kan säga att det är lärandet som styr utvecklingen.(Bråten & Thurmann-Moe 1998, s. 105-109)

Med handledning eller hjälp från sin omgivning kan man lösa problem som man normalt skulle ha svårt att klar på egen hand. Personen blir som en kommunikativ stötta, även kallad *scaffolding*. Man hjälper till att stötta och kanske bryta ner uppgifter till mindre och mer hanterbara uppgifter. Det är effektiva lärsituationer som skapas med hjälp av en kommunikativ stötta. Enligt Vygotskij finns det alltid en mer kompetent som leder en mindre kompetent att uppnå en potentiell utveckling. Utvecklingen blir sociokulturellt producerad, den kommer inte bara inifrån. Det är dock viktigt att poängtera att det är individen själv som är aktör och är med och skapar sin egen utveckling inom ramen för de sociokulturella ramarna som erbjuds.(Säljö 2000, s.119-125)

Vygotskij menade att utmaningen låg i att skapa meningsfulla undervisningsvillkor som matchar elevens aktuella och potentiella utvecklingsgrad. En viktig metodisk princip som kan definieras utifrån den proximala utvecklingszonen är *medierad inläring*. Det innebär en undervisning som präglas av dialog mellan lärare och elev. Språket har en stor del då Vygotskij ansåg att språket både är det sociala redskapet för överföring av strategier och det kognitiva redskapet för lagring av internaliserad kunskap. Internalisering innebär att man tar till sig något och gör det till sitt eget. Undervisning som innebär omfattande kommunikation mellan elev och lärare blir en bra utgångspunkt för just medierat lärande.(Bråten & Thurmann-Moe 1998, s.108-109) De begrepp från Vygotskijs utvecklingsteori som används som analysverktyg i denna studie är, samspel, samarbete, scaffolding, proximal utvecklingszon, dialog, utveckling och undervisning.

4. Syfte

Syftet med studien är att undersöka vad lärare i ämnet idrott och hälsa i årskurs 1-6 har för syfte med den feedback som ges under lektionerna. Studien syftar även till att undersöka vilka olika sorters feedback som dessa lärare ger uttryck för.

Frågeställningar

- Vad har lärare i idrott och hälsa för mål med den feedback som ges?
- Vilka olika sorters feedback ger lärare i idrott och hälsa uttryck för?

5. Metod

Under denna rubrik kommer relevant litteratur som belyser den valda metoden presenteras samt en sammanfattning av tillvägagångssättet.

Det är viktigt att man vet vad studien har för syfte för att sedan komma fram till vilken metod som passar bäst.(Kvale & Brinkman 2007, s.120-121)

5.1 Val av metod

I studien används en kvalitativ metod där sju stycken lärare för årskurserna 1-6 i idrott och hälsa har blivit intervjuade. Det har även skett observationer av två lektioner per lärare.

5.1.1 Kvalitativ metod

Kvalitativ metod syftar oftast till att förstå hur människor förstår sig världen, hur de tycker och tänker kring specifika skeenden. Det handlar om att beskriva och förstå processer i sociala situationer och nå förklaringar av dessa fenomen i verkligheten och sedan skapa teorier om det utifrån insamling av data. Som forskare kan man delta som både som aktör och observatör. Som forskare strävar man inte alltid efter att hålla avstånd utan att ibland komma så nära som möjligt och observera situationer som man finner intressanta. När man börjar planera sin studie väljs lämpliga metoder för att kunna besvara sin undran.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 104-105) I denna studie används både observationer och intervjuer.

5.1.2 Observation

Observation som metod innebär att forskaren iakttar specifika beteenden och handlingar som sedan analyseras och struktureras. Observationen avspeglar det som faktiskt händer till skillnad från en intervju där ord inte alltid är samma sak som handling. När man observerar skiljer man på deltagande och icke deltagande observatör, man skiljer även på om man är känd eller okänd observatör.(Patel & Davidsson 2003, s.95-97)

I denna studie valde jag att vara en icke deltagande observatör. På så sätt kunde full fokus läggas på det som skedde på lektionerna.

Det finns olika sätta att göra observationer. Antingen kan man använda sig av strukturerade observationer eller ostrukturerade observationer. Håller man på med en studie där man ska utforska så mycket som möjligt runt ett problemområde kan ostrukturerade observationer vara ett bra alternativ. Efter observationen är det ytters viktigt att bearbeta det insamlade materialet så fort som möjligt. Innan en observation är det viktigt att man vet vilket fokus som studien

ska ha och vad det är man ska observera.(Runar & Davidsson 2003, s.94-96) Under insamlingen av material användes ostrukturerade observationer. Det innebar att man inhämtade information om hur lärarna använde feedback. Jag förde fältanteckningar, det vill säga att jag antecknade så mycket som möjligt med fokus på studiens syfte. Det finns flera argument för varför man ska använda observationer som metod. Hassmén & Hassmén (2008) skriver att genom observationer ökar möjligheten att förstå sammanhang. Genom observationer får man även möjlighet att upptäcka viktiga relationer som någon tidigare inte har uppmärksammat. Det ger även en möjlighet att samla in information utan deltagarnas kännedom om vad som observeras. Den observerade har ingen möjlighet att medvetet påverka resultatet då denne inte vet vad som observeras.(s. 264-265)

5.1.3 Intervju

En intervju är ofta målinriktad men kan vara av olika slag, ostrukturerad eller öppen. Fördelen med öppna intervjuer är att man som intervjuare kan reagera på respondentens sinnesstämning och det är mer av en interaktion mellan intervjuare och respondent. En intervju är ofta relativt tidskrävande och kräver att intervjuaren är insatt i ämnet. Innan en intervjuundersökning påbörjas är det viktigt att man tänker igenom vad som är syftet med studien så att forskningsfrågorna kan besvaras med hjälp av intervjuaren. Det är viktigt att använda sig av någon form av intervjuguide, även vid öppna intervjuer. Intervjuguiden ska säkerställa att respondenten inte skiftar fokus och något viktigt för studien missas.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 252-253)

Vid genomförandet av intervjun användes en halvstrukturerad intervju med cirka tio relativt öppna frågor. Jag använde mig av en intervjuguide som hjälpte mig att hålla mig till den uppgjorda planen samt att hålla fokus på studiens syfte.

Sensitivitet nämns som ett viktigt begrepp hos en intervjuare. Med det menas att man som intervjuare lyssnar uppmärksamt och har en empatisk inställning. Man ska vara öppen och lyssna noga så att man kan reagera på det som är viktigt samt vara flexibel och spinna vidare på något intressant som sägs och ställa följdfrågor. Samtidigt som man ska vara flexibel ska man även vara styrande, man vet vad man vill ha ut av intervjun och det är viktigt att behålla rätt fokus. Man ska även vara kritisk till det som sägs om man inte håller med. Man ska även komma ihåg saker som har nämnts tidigare under intervjun för att kunna relatera till saker som har nämnts senare under intervjun. Det är viktigt att man även under intervjun tolkar och

klargör begrepp som uppkommer under intervjun. Det är även viktigt att man är etiskt medveten och balanserad under intervjun. (Bryman 2002, s. 306)

5.2 Urval

För att komma i kontakt med lärare att intervjua och observera använde jag mig av idrottsläraren på min vfu-skola. Av honom fick jag förslag på lärare jag kunde kontakta. Jag valde även att ta kontakt med lärare som jag har träffat på under mina år som jag har studerat på Lärarhögskolan. Jag fick även möjlighet att använda deras kollegor i min studie.

Till en början blev mitt urval ett bekvämlighetsurval. Det är ett bra sätt om man som forskare vill få tag i deltagare snabbt. Bekvämlighetsurval innebär att man frågar personer i sin omgivning. Detta kan vara ett bra sätt att börja sin urvalsprocess.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 108)

Jag fick sedan hjälp av mina kontakter att hitta deltagare till intervjun. Detta är något som kallas för ett snöbollsurval. Med det menas att undersökningsdeltagare som medverkar i studien ger förslag på andra lärare som skulle kunna delta i studien. Detta sätt anses vara ett mycket effektivt sätt att få tag i deltagare. Ett sådant urval innebär ofta att deltagarna i studien har någon form av relation till varandra vilket kan innebära att det underlättar för forskaren att få deltagarnas förtroende. Det finns dock en risk att man som forskare får en för liten spridning i undersökningsmaterialet.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 109)

Det var dock svårt att avgöra hur många lärare som skulle intervjuas och observeras för att studien skulle bli tillförlitlig. Ryen (2003) skriver att urvalets storlek är en omdömesfråga. Det kan vara svårt att förutsäga hur många man ska intervjua och det kan avgöras under studiens genomförande.(s.85-86)

Enligt Kvale (2007, s.129) ska man intervjua så många personer som behövs för att man ska kunna besvara frågeställningarna och syftet med studien. Innan jag påbörjade studien gjorde en avgränsning vid åtta lärare. Jag ansåg att om jag skulle ha fler lärare skulle det bli för mycket material att bearbeta, både intervjuer och två observerade lektioner per lärare. Under studiens gång kände jag att jag hade fått så pass mycket information från de deltagande lärarna samt de observationer som gjordes att jag efter den sjunde intervjun valde att inte göra fler intervjuer och observationer. Hassmén & Hassmén (2008) skriver att man inte alltid kan bestämma urvalets storlek innan studien har påbörjats. De menar att i många kvalitativa studier sker urvalet under studiens gång. Forskningsprocessen är cirkulär och det kan framkomma saker under studiens gång som gör att eventuella deltagare inte blir aktuella i

studien längre. Detta är något som påverkar hur många personer som kan behövas i studien. Forskningsprocessen ska pågå fram tills dessa att tolkning nått en mättnadsgrad och då kan antalet styras efter detta. Antalet påverkas även av hur mycket information de enskilda deltagarna erbjuder.(s. 108-109)

5.3 Genomförande

De medverkande lärarna undervisar i årskurserna 1-6 och har en högskoleutbildning som riktar sig mot idrott och hälsa.

Kontakt med deltagarna i studien togs via telefon, innan intervjuerna skedde blev de informerade om att de skulle vara anonyma i studien och att de kunde avsluta intervjun när som helst. Intervjuerna varade i ca 20-30 min och ljudupptagning skedde. Det är viktigt att fånga allt som intervjupersonen säger, även tonläge därför valde jag att spela in intervjuerna. Det finns en risk att man missa väsentlig information om man sitter och antecknar.(Bryman 2002, s. 306). Intervjuerna skedde i en miljö där den intervjuade läraren kände sig trygg. Det är viktigt att intervjuerna genomförs i en lugn miljö där intervjupersonen kan känna sig trygg och där man inte blir störd.(Bryman 2002, s. 306) Innan varje genomförd intervju observerades två lektioner, fältanteckningar fördes och dessa transkriberades samma dag om möjlighet fanns. Vid observationerna var jag icke deltagande och satt och förde fältanteckningar. Jag använde mig inte av något observationsschema utan försökte att observera och anteckna det som var aktuellt för min studie. Vid två tillfällen gjordes transkriberingen dagen efter intervjuer och observationer hade genomförts.

5.4 Databearbetning

Gemensamt för många kvalitativa metoder är att datainsamlingen och analys är ett pågående arbete som sker växelvis, man delar upp innehållet i relevanta kategorier som man kan urskilja. Man väljer sedan på vilket sätt man vill presentera sitt material. Det sker alltid en transkribering som innebär att text skrivs ned, efter transkriberingen sker en bearbetning och analys av materialet.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 107)

Direkt efter genomförd intervju och observation transkriberades det insamlade materialet. Framförallt var det viktigt att skriva ut mina fältanteckningar då det var svårt att under observationer hinna skriva ut fulla händelser. Intervjuerna spelades in så att det skulle underlätta för mig att transkribera. Man ska dock vara medveten om att det som transkriberas är en konstruktion, utvalda delar av allt som har sagts, som är beroende av en rad

bedömningar och avgöranden. Oavsett vad som skrivs ned är det omöjligt att exakt beskriva sådant som inte sker verbalt. Forskningsdata är på så sätt mindre fullständigt än det som sker i själva forskningssituationen.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 112)

5.5 Tillförlitlighetsfrågor

Bryman (2011, s. 270) påpekar att det är viktigt att vara medveten om att ett fåtal personer inte kan vara representativa för en verklighet. I min studie använde jag mig av sju stycken lärare och valde att observera två lektioner per lärare. Det är viktigt att jag inte generaliserar. Dessa lärare representerar inte hur alla lärare arbetar med feedback.

Bryman (2011) skriver att tillförlitligheten består av olika kriterier. Bland annat tar han upp begreppet trovärdighet. Att skapa trovärdighet inom kvalitativ forskning innebär att man säkerställt att forskningen utförts i enlighet med de regler som finns. Ett annat begrepp som tas upp är pålitligheten, ett alternativ till reliabilitetsbegreppet inom kvantitativ forskning. Detta innebär att man säkerställer att det finns en tillgänglig redogörelse för alla delar i forskningsprocessen och att någon skulle kunna upprepa studien och få ett liknande resultat.(s. 354-355)

Det insamlade materialet har bearbetats och blivit grunden till de analyser som är gjorda. Resultatet kan ha påverkats av att det var olika innehåll i de observerade lektionerna och på så vis kanske inte resultatet skulle se likadant ut om någon annan genomförde studien vid ett annat tillfälle. Valet av att ha ostrukturerade observationer kan också göra det svårt att återskapa exakt identiska observationer. Med en mer strukturerad observation hade det varit lättare för någon utomstående att genomföra studien. För studien ansåg jag att ostrukturerade observationer var den mest lämpliga metoden att använda för att få svar på min frågeställning. Validitet handlar om i vilken utsträckning som utförda observationer och intervjuer speglar de fenomen som är intressanta för studien. I kvalitativa studier kallas det ofta för rimlighet.(Hassmén & Hassmén 2008, s.156)

Under studiens genomförande användes en intervjuguide, den såg till att intervjuerna hade rätt fokus och att intervjuerna behandlade aspekter som var intressanta för studien vilket hjälpte studien att spegla de fenomen som var intressanta (se bilaga 1)

5.6 Etiska aspekter

Vetenskapsrådet har fyra huvudkrav, ett av dessa är konfidentialitetskravet. Det innebär att man i studien inte ska kunna urskilja enskilda individer eller skolor. De medverkande ska vara medvetna om att de är anonyma och att deras identitet inte ska gå att urskilja i studien. Detta var något som jag informerade de medverkande lärarna om vad. Det andra kravet är samtyckeskravet. Det innebär att de medverkande har rätt att när som helst kan avbryta intervjuerna, de ska också vara medvetna om att de själva bestämmer över sin medverkan. Det tredje kravet är informationskravet. Det innebär att jag måste informera de medverkande om studiens syfte och även tydliggöra att allt deltagande är frivilligt. Det sista kravet från vetenskapsrådet heter nyttjandekravet. Det innebär att den information som samlas in under studiens gång endast får användas i forskningssyfte. (Vetenskapsrådet, 2007)

När kontakt togs med de medverkande lärarna informerade jag dem om att det inte skulle kunna gå att urskilja vem som sagt vad i studien. Under intervjuerna var jag tydlig med vad som var syftet med studien, att det var frivilligt att delta i studien och att de när som helst fick avbryta intervjuen. Jag valde att även visa vår studiehandledning för kursen för att styrka att det insamlade materialet från observationer och intervjuer används i forskningssyfte.

6. Analys av resultat

Resultatet i studien presenteras utifrån de forskningsfrågor som ligger till grund för denna studie. Resultatet analyseras och tolkningar underbyggs med relevanta citat.

Presentation av intervjuade lärare, förkortning L står för lärare.

L1 49 år, arbetat som behörig lärare i 20 år, Stockholmsförort

L2 56 år, arbetat som behörig lärare i 32 år, Stockholmsförort

L3 28 år, arbetat som behörig lärare i 2 år, Innerstadsskola

L4 36 år, arbetat som behörig lärare i 7 år, Stockholmsförort

L5 59 år, arbetat som behörig lärare i 26 år, Innerstadsskola

L6 29 år, arbetat som behörig lärare i 1 år, Innerstadsskola

L7 42 år, arbetat som behörig lärare i 12 år, Stockholmsförort

De frågeställningar som studien syftar till att ge svar på är; Vad har lärare i idrott och hälsa för mål med den feedback som ges? Vilka olika sorters feedback ger lärare i idrott och hälsa uttryck för?

6.1 Lärarnas mål med den feedback som ges till eleverna

Under intervjuerna med lärarna framkom det bland annat att ett mål med den feedbacken som ges är att stärka elevens självförtroende. L1 nämnde att han ansåg att det kunde leda till ett lärande hos eleverna. Detta var något som alla de intervjuade lärarna nämnde och ansåg vara ett viktigt resultat av den feedback som ges.

Om jag ger positiv feedback kan jag förhoppningsvis stärka elevens självförtroende och en elev med ett starkt självförtroende vågar ofta göra nya saker och det kan leda till någon form av utveckling (L1)

Man kan förstå citatet ovan som att L1 anser att positiv feedback kan skapa utvecklingsmöjligheter för eleverna. Han poängterar att starkt självförtroende kan leda till utveckling vilket kan tolkas som att han har som syfte att stärka elevernas självförtroende och att han genom dialog och samspel med eleverna kan hjälpa dem att nå en högre grad av utveckling.

Vidare beskrev lärare att feedback kan vara ett viktigt redskap för att få eleverna att bli motiverade och växa. L4 menar att ett syfte med feedback är att använda den för att motivera eleverna. Hon menar att hennes mål med den feedback som ges är att motivera eleverna till att kämpa mer och även för att uppmärksamma framsteg som eleverna har gjort. Eleven får då feedback på resultat som denne har gjort tidigare och jämför det med de resultat som eleven uppnår för stunden. Eleven får feedback på den prestation som har gjorts och hur eleven har utvecklats.

Feedbacken har stor roll i motivationsarbetet tycker jag, något som eleverna växer med och som de kommer ihåg under en lång tid framåt, jag har haft elever som jag har gett positiv feedback som flera år senare kommit fram och sagt att de kommer ihåg vad jag har sagt (L4)

Det här citatet beskriver hur L4 med ett bra samspel har lyckats få eleven att ta till sig och komma ihåg den information som L4 har gett. Det kan tolkas som att man som lärare med en bra undervisning och en bra dialog kan påverka eleverna i deras fortsatta utveckling och kanske även få eleverna att fortsätta vara fysiskt aktiva i fortsättningen. Man kan även tolka det som att hon anser att genom att ge eleverna positiv feedback ökar deras självförtroende och att det i sin tur leder till att eleven får en positiv känsla av den övning som eleven gör. Läraren blir en viktig del i elevernas lärande och utveckling.

Självförtroende är något som genomsyrar de intervjuer som görs. Alla de medverkande lärarna tar upp höjt självförtroende som ett resultat av den feedback som lärarna ger. De påpekar att det är viktigt att alla elever under lektionerna får någon form av personlig feedback. Dock nämns antalet elever i klasserna som en svårighet. Då det i många klasser är över 30 stycken elever är det svårt att hinna ge alla elever feedback på deras prestationer.

Jag försöker att ge alla elever någon form av personlig feedback eller positiv förstärkning under lektionerna. Alla elever har behov av att bli sedda och jag tror det kan stärka deras självförtroende. (L1)

I citatet ovan beskriver L1 vad han har för mål med den feedback som ges. L1 menar att alla elever har ett behov av att bli sedda. Samspelet och dialogen mellan lärare och elev är någonting som är väsentligt för att alla elever ska känna sig uppmärksammade av läraren. Läraren blir som en stötta för eleverna och genom någon form av personlig feedback kan han uppmärksamma eleverna och förhoppningsvis stärka deras självförtroende.

L2, L3 och L6 beskriver att målet med den feedback som ges varierar beroende på vad som är syftet med lektionen och vad lektionen har för mål. Dock påpekar lärarna att det är viktigt att man ger eleverna feedback med kvalitet, information om vad eleven behöver träna på för att utvecklas.

Jag försöker att förmedla till eleverna var de befinner sig och vad de behöver göra för att nå det specifika målet (L2)

Citatet visar att L2 anser att det är viktigt att ge feedback som syftar till målet med lektionen. Enligt L2 bör feedback innehålla information om vad eleverna behöver göra för att nå det specifika målet. Läraren får en viktig roll i elevens utvecklingskurva, läraren för en dialog med eleven och försöker att vägleda eleven så att det kan ske en utveckling. Genom lärarens hjälp kan eleven nå en högre utvecklingsnivå.

L6 beskriver även han under intervjun att det är viktigt att vara tydlig med vad som är målet med lektionen. Utefter det ges sedan feedback som syftar till det målet. Läraren säger att han har som strategi att alltid se till att eleverna är medvetna om vad som är målet med lektionen. Syftet med den feedback som ges varierar då i förhållande till vad som är målet med lektionen.

Jag försöker vara tydlig med vad målet med lektionen är och utefter det är det både lättare för mig att ge feedback och det blir lättare för eleverna att förstå feedbacken och vad som är målet med den (L6)

Även det här citatet visar på vikten av att läraren ger feedback som innehåller information om hur eleverna ska nå målet. Lärarens feedback blir då ett viktigt redskap för eleverna. Dialogen mellan lärare och elev blir en viktig del i elevernas utveckling och möjlighet att nå målen. Det är tydligt att i citatet ovan att läraren ger feedback som innehåller information om vad eleven behöver göra för att nå målet. Läraren blir som en kommunikativ stötta som genom samarbete och dialog med eleverna hjälper dem att nå målen.

L3 beskriver under intervjun att målet med den feedback som ges ofta är att hjälpa eleverna att utveckla deras rörelsemönster. Eleverna vet inte alltid vad de behöver göra för att utveckla deras rörelsemönster och då behöver de hjälp av en lärare eller en klasskamrat.

Jag ger eleverna feedback så att de kan klara av att göra till exempel en hjulning på rätt sätt. Med hjälp av feedbacken kan eleverna utveckla deras rörelsemönster (L3)

Man kan förstå citatet som att läraren anser att elever har en potentiell högre utvecklingsnivå än den aktuella och att de med hjälp av lärarens feedback kan uppnå den. L3 blir som en vägledare för eleverna och visar dem hur de kan utveckla deras rörelsemönster. Man kan se det som att samspelet mellan lärare och elev är i högsta grad avgörande för om det ska ske ett lärande.

L5 och L7 anser att feedback är ett viktigt verktyg för att förstärka positiva beteenden hos eleverna. Genom att ge eleverna positiv feedback under ett visst moment ansåg de sig motivera eleverna att göra samma rörelser, eller liknande rörelser igen. Genom att förstärka ett positivt beteende kunde lärarna bekräfta för eleverna att de gör någonting önskvärt. Feedback från lärarna kan då hjälpa eleven att nå en högre grad av utveckling.

Med feedback vill jag förstärka positiva beteenden, då kommer eleven uppleva det positivt och kommer förhoppningsvis vilja göra om det positiva beteendet och det kan ske en utveckling (L5)

Citatet visar att läraren försöker att förstärka positiva beteenden med positiv feedback och att den sedan ska leda till någon form av utveckling hos eleverna. Citatet visar att läraren inte lägger några större värderingar om innehållet i den feedback som ges utan snarare menar att

det är viktigare att förstärka positiva beteenden. Återigen är samspelet mellan lärare och elev en viktig ingrediens i elevens utveckling. Läraren poängterar att det är viktigt att förstärka ett positivt beteende för att eleven ska vara medveten om att denne gör någonting positivt.

Både L6 och L7 pratade om begreppet feedback och hur det är synonymt med beröm. Båda nämner att begreppet feedback kan tolkas på olika sätt. Båda nämner att syftet med den feedback som de ger ofta handlar om att ge eleverna tips på vad de kan förbättra när de genomför en specifik övning. L7 menar att det är skillnad på att motivera eleverna och att ge dem feedback på en specifik uppgift. Innehållet i feedbacken blir då olika, när positiv förstärkning ges är ofta innehållet en uppmuntrande kommentar medan när feedback ges på en uppgift eller rörelse innehåller den tips på vad eleven kan förbättra.

Jag ger ofta eleverna beröm och pushar dem när de kämpar bra. Det är något som nästan sker per automatik. Feedback däremot är något som jag anser måste innehålla något mer än bara positiva kommentarer, någon form av tips på vad eleven kan göra bättre (L7)

Man kan förstå citatet ovan som att läraren kan ses som en pedagog som stöttar eleverna och att dialogen mellan lärare och elev är viktig för elevernas utveckling. Med hjälp av feedback får eleverna stöttning från läraren vilket kan leda till att eleverna når en högre utvecklingsnivå.

6.1.1 Sammanfattning

Resultaten visar att lärare har olika syften med deras feedback. Vanligaste förekommande syftet som lärare har med sin feedback är feedback som syftar till att förstärka ett positivt beteende och att stärka elevernas självförtroende. Lärare beskriver även hur de med hjälp av att förstärka positiva beteenden kan få elever att utvecklas och våga göra nya saker. Även feedback som används som motivation är något som lärarna tar upp som ett viktigt mål med den feedback som ges. Lärarna påpekar även vikten av att vara tydlig med vad som är målet med lektionen. Vissa lärare använder positiv feedback för att stärka elevers självkänsla och självförtroende, att få dem att våga göra saker. Samarbete och dialog mellan lärare och elev är en avgörande faktor för att den feedback som ges ska vara givande. Lärarna menar att de flesta elever behöver ha någon form av stöttning för att kunna utvecklas. Lärarna blir som kommunikativa stöttor som genom feedback försöker att hjälpa eleverna att nå en högre grad av utveckling. Man kan utläsa att en viktig del för att målen med den feedback som ges ska kunna nås är dialogen och språket mellan lärare och elev.

6.2 Feedback under de observerade lektionerna

Under de observerade lektionerna gav lärarna uttryck för olika sorters feedback. Jag kommer att presentera situationsbeskrivningar som beskriver lärares användning av feedback. De observerade lektionerna presenteras som O1, O2, O3 och så vidare. O står för observation.

En vanlig form av feedback som alla lärare ger uttryck för under de observerade lektionerna är den feedback som ger eleven positiv förstärkning när eleven gör någonting bra. Läraren ger då eleverna denna förstärkning för att poängtera när eleven gör någonting som läraren anser är bra. Eleverna får då en bekräftelse på att den rörelse de gör är önskvärd.

En efter en gör eleverna kullerbyttor och läraren står och instruerar och ger uppmuntrande kommentarer till eleverna. De vanligaste kommentarerna eleverna får efter sina kullerbyttor är ord som; *bra Pelle, fin kullerbytta Olle, duktig du är Anna* (L1)(O1)

Situationsbeskrivningen ovan kan ses som ett exempel på att läraren vill få eleverna att bli medvetna om att de gör en rörelse som är önskvärd. Läraren för en kontinuerlig dialog med eleverna och ger dem positiv feedback. Man kan se det som att läraren genom samspel med eleverna styr dem mot högre nivåer i deras utveckling. Detta var något som var frekvent förekommande under alla de observerade lektionerna.

Det förekom även feedback som syftade till att korrigera ett dåligt beteende. Direkt efter en korrigeringskommentar kom då en positiv förstärkning när eleven gjorde som han blev tillsagd.

Eleverna står i olika led för att träna på att göra kullerbytta, en elev som sprungit runt i salen utan att lyssna på tillsägelser från läraren gör som han blir tillsagd och läraren ger honom beröm i form av, *bra Pelle, duktig du var och sådan bra kullerbytta du gjorde* (L1)(O2)

Eleverna värmer upp med olika former av stafetter. Bland annat hoppar de grodhopp från ena långsidan till andra. En elev slarvar och springer på alla fyra istället för att hoppa som man ska göra. Läraren tillrättavisar eleven genom att höja rösten och säga högt så att alla hör. Sluta larva dig Pelle och gör ordentliga grodhopp. Varpå Pelle slutar och visar läraren att han klarar av att göra riktiga grodhopp (L2)(O1)

Situationerna ovan visar att eleverna behöver hjälp av läraren för att klara av att genomföra korrekta övningar. Läraren blir som en stötta som ger eleverna feedback på både bra och mindre bra beteenden och prestationer. Utan dialogen mellan läraren och elev klarar inte eleverna av att koncentrera sig och göra korrekta övningar. Läraren har här en viktig roll för

att eleven ska klara av att göra övningarna och på så vis utveckla sitt rörelseschema. Man skulle även kunna tolka det som att eleverna tycker att undervisningen inte är tillräckligt utmanande och att de då har svårt att koncentrera sig. Läraren kan ha misslyckats att skapa meningsfulla undervisningssituationer som utmanar elevernas potentiella utvecklingsgrad.

Feedback som syftar till att rätta till teknik är något som lärarna ger uttryck för under de observerade lektionerna. Vid ett flertal gånger ger L2 uttryck för feedback som syftar till att rätta till teknik och som sedan ska hjälpa eleverna att nå målet med lektionen, att göra en kullerbytta. Läraren använde även sig själv som redskap för att visa hur en kullerbytta kan gå till. Under tiden som han visar kullerbyttan ger han eleven feedback på vad eleven bör tänka på. Han har i idrottssalen byggt flera olika övningar med olika svårighetsgrader som syftar till att lära eleverna att göra kullerbyttor.

En elev gör en kullerbytta men sätter inte i händerna ordentligt i mattan innan hon rullar över. Bra, Anna, just nu gör du så här (läraren visar hur Anna gör), du måste tänka på att sätta i händerna ordentligt i mattan och böja in hakan mot halsen, tänk att du håller en 100-lapp mellan hakan och halsen. Han ber även Anna att gå och göra kullerbytta på ett lutande plan som är lite lättare och där lyckas hon utmärkt (L2)(O2)

Läraren i situationen ovan blir en viktig del i elevernas lärande och utveckling. Det är tydligt att läraren har lyckats skapa meningsfulla undervisningssituationer som utmanar eleverna. Genom att ha olika svårighetsgrader ökar chansen att elevernas olika utvecklingsnivåer utmanas. Läraren samspelar och för en dialog med eleverna, informationen eleverna får syftar till att utveckla deras rörelsemönster. Genom att visa hur kullerbyttan ska se ut ger läraren eleverna möjlighet att imitera rörelsen. Detta kan ses som en möjlighet för eleverna att utifrån deras utvecklingsnivå ta till sig de rörelser som passar deras utvecklingsnivå. Eleven ovan gör kullerbyttan på ett lutande plan, man kan se det som att eleven ovan har försökt att göra en övning som var för svår i förhållande till elevens utvecklingsnivå, genom att göra en lättare övning fick eleven känna att hon hade lyckats.

Under en lektion används feedback som syftar till att korrigera teknik i förhållande till takten i låten. Det sker en ständig dialog mellan lärare och elev. Läraren ger ofta eleverna uppmuntrande positiv feedback, dock sker den mestadels till gruppen. Den feedback som sker till en elev personligen är av den karaktär att den talar om för eleven vad den gör för fel och

vad den behöver göra bättre. En form av negativ feedback följd av feedback som syftar till att rätta till elevens teknik.

Läraren ska introducera nya rörelser i en dans. Eleverna försöker härma lärarens rörelser när denne visar. Efter några försök säger läraren. Kommer ni ihåg när vi dansade trojka, exakt samma stamp ska vi göra och samtidigt få med armarna (L3)(O1)

Man kan förstå situationen ovan som att läraren i dialog med eleverna försöker att projicera minnesbilder från tidigare rörelser. Det i sin tur ska leda till att eleverna förstår vad som ska göras. Här är samspelet mellan lärare och elev viktigt, läraren ser att eleverna inte får till den rätta takten och rörelsen och försöker att ge eleverna feedback som kan hjälpa dem att lyckas. Med hjälp av feedback som kopplas till bekanta rörelser hoppas läraren att eleverna ska lyckas att genomföra dansen på ett önskvärt sätt. Under lektionen fortsätter läraren att ha en dialog med eleverna och ger eleverna positiv feedback när de lyckas. Det förekommer även negativ feedback, den följs ofta av feedback som syftar till att rätta till elevernas teknik. Feedback som syftar till att rätta till teknik hos eleverna är något som alla de observerade lärarna använder sig av. Den feedback som lärarna då ger uttryck för syftar oftast till ett tydligt mål.

Läraren står och instruerar elever i hur man slår bagger-slag och finger-slag i volleyboll. Läraren använder sig själv som verktyg för att ge eleverna feedback. Ser ni skillnaden på det här fingerslaget och det här slaget? Jag vill se kvalitét i slagen, det här (läraren visar ett fingerslag) anser jag vara en rörelse som ni ska eftersträva. Tänk på att vara mjuk i knäna och följa med bollen. Spelet fortsätter och läraren går runt och instruerar och ger eleverna enskild feedback. Feedback som syftar till att eleverna ska lära sig fingerslaget som läraren visade (L6) (O2)

Situationen ovan visar på en sorts feedback som var vanligt förekommande under de observerade lektionerna. Under dessa lektioner var det väldigt tydligt hur viktig lärarens roll var och att den feedback som eleverna fick var avgörande för hur de skulle lyckas. Läraren stöttar eleverna genom en ständig dialog med feedback som innehåller information hur eleverna ska kunna förbättra sina rörelsemönster. Lärarens feedback hjälper eleverna att förstå varför en viss rörelse är bättre lämpad än någon annan. Genom feedback från läraren kan det kanske ske ett lärande hos eleverna och de kan nå en potentiell utvecklingsnivå. Utan lärarens feedback vet inte eleverna om deras rörelse är den optimala. Även i exemplet ovan använder läraren sig själv som en norm som han vill att eleverna ska efterlikna. Då får eleverna möjlighet att imitera och ta till sig de delar i rörelsen som de känner att de kan hantera.

Feedback som syftar till de specifika betygskriterierna var även det något som man kunde se lärare använda sig av. Läraren är tydlig med vad som är målet med lektionen och vad det är för rörelsekvälité som läraren vill se.

Läraren står och tittar när eleverna i grupp står och dansar och försöker komma på rörelser till musik. Efter en stund stänger läraren av musiken och låter varje grupp visa upp deras dans till musiken. När alla har visat sin dans ger läraren varje grupp feedback i förhållande till de betygskriterier som läraren presenterat för eleverna vid ett tidigare tillfälle (L3)(O2)

Situationen ovan kan tolkas som att läraren under lektionen låter eleverna testa sig fram utan att ge dem direkt feedback på det som de gör. Dialogen och samspelet mellan elev och lärare är nästan obefintligt. När väl läraren ger feedback syftar den till att ge eleverna information om vad de behöver göra för att nå målet med lektionen. Man kan tolka det som att utan lärarens feedback om utförandet kan inte eleverna nå de i förväg uppsatta målen. Lärarens feedback blir ett viktigt redskap och eleverna får använda informationen för att utveckla sin dans och lärarens roll blir att med hjälp av kommunikation stötta eleverna och ge dem information om utförandet.

Två av lärarna, L5 och L7 gav feedback i form av frågor. Svaren på frågorna blev sedan som en bekräftelse för läraren om eleverna förstått och tagit till sig instruktioner. Under en bollek väljer L5 att avbryta och ställa frågor till eleverna. Dessa frågor innehåller information som gör eleverna medvetna om teknik och taktik. Läraren ger eleverna feedback genom att ställa ledande frågor om leken och dess utformning och ger eleverna möjlighet att använda feedbacken för att utveckla sitt eget spel och leken.

Läraren avbryter bolleken och ber alla sätta sig där de står. Läraren ställer sedan frågor till eleverna. Vad går den här leken ut på? Är det då bra att ställa sig längst fram utan skydd? Vad är viktigast när ni kastar, att kasta hårt eller att sikta bra? Eleverna svarar och läraren lägger till information om leken och elevernas utförande (L5)(O2)

I exemplet ovan är det väldigt tydligt att läraren använder samspelet och dialogen mellan lärare och elev för att förmedla feedback som kan hjälpa dem att utveckla spelet. Dialogen mellan lärare och elev resulterar i att eleverna får tänka till kring spelets idé och deras eget utförande. Lärarens feedback hjälper eleverna att utveckla deras sätt att spela och tänka.

6.2.1 Sammanfattning

Feedback ges till grupp och enskild person, mest som tillsägelser eller förstärkning av ett positivt beteende. Under de observerade lektionerna kunde man även urskilja feedback som syftar till att göra eleverna medvetna om vad de behövde göra för att få ett visst betyg. Feedbacken som observerades var även uppgiftsspecifik, det vill säga att den syftade till att hjälpa eleven att förbättra och klara av en specifik uppgift. Man kunde även urskilja feedback som var knuten till en viss färdighet som eleverna kunde ha nytta av i andra sammanhang. Det förekom både positiv och negativ feedback och det varierade om det skedde specifikt till en elev eller till hela gruppen. Feedback som förstärkte ett positivt beteende var även något som var frekvent förekommande. Något som även förekommer och som i intervjuerna inte nämnde så ofta var feedback till elever som gör något oönskat, en form av negativ feedback för att tillrättavisa ett dåligt beteende. All den feedback som presenterats har visat på lärare som på ett eller annat sätt använt sig själva som en stötta för att hjälpa eleverna att utvecklas. Genom dialogen och samspelet mellan lärare och elev kunde den feedback som gavs i många fall hjälpa eleverna att utveckla deras rörelsemönster. När lärarna gav eleverna feedback blev de som en kommunikativ stötta till eleverna. Dialogen kunde hjälpa eleverna att nå till en högre utvecklingsnivå. I vissa fall kunde man tolka det som att lärare misslyckades att skapa meningsfulla undervisningsvillkor som var i linje med alla elevers olika utvecklingsgrad vilket ledde till att elever valde att göra övningar på fel sätt, en slags brist på motivation kunde urskiljas.

7. Diskussion

Under denna rubrik kommer studiens resultat diskuteras i förhållande till den tidigare forskning och de begrepp som har tagits upp. Även metodens brister och kvalitéer kommer att diskuteras.

7.1 Resultatdiskussion

Studien syfte var att undersöka vad lärare har för mål med den feedback som ges under lektioner samt att observera vad för olika sorters feedback man kan urskilja under lektionerna. De syften som de medverkande lärarna beskriver var att feedback ofta används för att stärka ett positivt beteende, motivera eleverna, göra dem medvetna om vad de behöver göra för att nå ett visst mål samt feedback som riktar sig specifikt till en viss uppgift och där lärarna ger eleverna teknisk feedback om utförandet. Dessa olika sorters feedback var även något som man kunde urskilja under de observerade lektionerna, dock förekom feedback som syftar till att nå ett visst mål mer sällan.

Som Annerstedt (2007) skriver är det viktigt att man som lärare i idrott och hälsa vet hur och vad man ska observera och analysera för att kunna ge feedback med kvalité till eleverna. Studien visar att lärare har ambitioner att ge elever feedback med information om vad de behöver göra för att nå ett specifikt mål. En av anledningarna till det skulle kunna vara det som Annerstedt skriver. Lärarna saknar strategier för vad och hur de ska observera och analysera en rörelse och kan då heller inte ge feedback med kvalité utan den feedbacken som ges blir istället uppmuntrande med syfte att motivera eleverna till att kämpa hårdare. Detta kan man dock se i relation till den forskning som visar att den feedback som förekommer mest är den feedback som rättar en rörelse som inte är önskvärd och att det mer sällan förekom positiv feedback för en bra insats.(Annerstedt 2007, s.151)

Schmidt & Wrisberg (2001) skriver om egenfeedback, den sinnesinformation som man känner efter varje avklarad rörelse. Det kan vara resultatet som man känner efter att ha lyckats klara av en viss rörelse. Detta kan ses i likhet med det Hassmén & Hassmén (2010) skriver om inre motivation. De beskriver inre motivation som en glädje som eleverna kan känna när de har klarat en viss uppgift. Detta är ingenting som de intervjuade lärarna pratade om under intervjuerna. Dock var det något som man under observationerna kunde se ske väldigt ofta. Man såg en glädje i eleverna när de klarade av en uppgift som de inte klarat förut. Direkt efter

ville de ha nya utmaningar av läraren. Denna sorts feedback anser jag vara en form av osynlig feedback som sker kontinuerligt och det är tack vare att lärare dagligen utmanar sina elever och får dem att våga pröva nya saker. Liknande motivation skriver Stensmo (2008) om, han menar att positiv förstärkning från lärare kan vara en motivator för eleverna att prova nya uppgifter. Elever som gör vågar prova nya övningar kan då sträva efter att känna sig kompetent och vill bli uppskattad av andra, till exempel lärare och klasskamrater. Detta är något som Hassmén & Hassmén (2003) beskriver som prestationsbaserad självkänsla. Feedback för att motivera eleverna var något som studiens observationer visade och det var även något som de deltagande lärarna diskuterade under de intervjuer som genomfördes.

Det teoretiska perspektivet påvisar att elever kan behöva stöd från lärare eller andra för att nå en potentiell utvecklingsnivå. Detta kallas den proximala utvecklingsnivån. Detta kan ske genom att lärare ger eleverna feedback med kvalitet. Hattie & Timperley (2007) skriver om hur viktigt det är att feedbacken svara på frågorna vad är målet, var befinner sig eleven i förhållande till målet, vad ska eleven göra för att nå målet? Under intervjuerna pratade lärarna om vikten av att vara tydlig med vad målet med lektionen är och kommunicera feedback som syftar till att eleverna kan nå det målet. Under de observerade lektionerna tyckte jag mig inte kunna se att sådan feedback skedde i så stor grad vilket kan bero på många faktorer. Jag tror att tidsbrist kan vara en faktor som påverkar och det är även något som framkom under intervjuerna. Som jag tidigare nämnt kan det också vara så att lärare inte har den kunskap som krävs för att ge eleverna feedback med kvalitet. Jag tror också att begreppet feedback kan tolkas på så många olika sätt att lärare inte är helt på det klara med vad de anser att feedback är.

Hattie & Timperleys (2007) modell för feedback tar upp olika sorters feedback på olika nivåer. De menar att feedback på personlig nivå som till exempel beröm för önskvärt beteende inte har någon positiv inverkan på elevers lärande. Denna sorts feedback var något som var vanligt förekommande och lärare beskrev den som viktig för elever fortsatta utveckling. Däremot skriver Hattie & Timperley (2007) att både positiv och negativ feedback kan ha bra effekt på lärande vilket då stödjer lärares sätt att använda feedback för att stärka ett positivt beteende. En sådan feedback kallar Raustorp (2004) för feedback som ger eleven vetskap om utförandet. Han menar att positiva kommentarer som ”bra jobbat” inte kan räknas som feedback utan snarare som positiv förstärkning. Återigen tror jag att begreppet feedback är svårtolkat och det är även något som man kan utläsa av de intervjuer som genomfördes.

Resultatet av studiens intervjuer visar att lärare nämner att feedback kan vara beröm, instruktioner, positiv förstärkning av ett önskat beteende eller prestation samt konstruktiv kritik.

Hattie & Timperley (2007) skriver att feedback på personlig nivå, det vill säga information som inte innehåller något annat än beröm inte har någon positiv inverkan på elevernas lärande. Detta är något som inte stämmer helt överens med den genomförda studien.

Resultatet av denna studie visar att lärare påpekar att de anser att genom att förstärka positiva beteenden och prestationer kan eleverna utveckla sitt lärande. Hattie & Timperley (2007) menar att feedback för lärande måste innehålla svar på frågorna, var eleven befinner sig i förhållande till målet, vad målet är, hur eleven ska nå målet? Den genomförda studien visar att det finns många olika sorters feedback och målet med den feedback som ges kan variera. Feedback för lärande ska ses som något som inte är synonymt med feedback för att förstärka ett visst beteende eller prestation. Sådan feedback innehåller inte någon information om de tre frågorna och kan då inte enligt Hattie & Timperley vara feedback för lärande. Däremot kan sådan feedback ge eleverna värdefull information om hur läraren vill att eleverna ska bete sig samt information om vad läraren anser vara rörelsekvälité. Eleverna kan i sin tur använda innehållet i den positiva feedbacken för att utveckla sina rörelsekvälitéer.

Tinning, Kirk & Evans (1993) menar att beteendefeedback är något ytterst viktigt för den sociala inläringen och just sådan feedback kunde urskiljas under de observerande lektionerna. Lärare beskrev även sådan feedback som viktig för att stärka elevers självkänsla och självförtroende. Detta kan ses i relation till vad Hassmén & Hassmén (2003) skriver om motivation på kontextuell nivå. Då är en viktig social faktor en lärares ledarstil och typ av instruktioner. Genom att som lärare kunna motivera eleverna till att fokusera på att utvecklas och inte på att vara bättre än sin klasskamrat kan man skapa ett klimat där det är accepterat att misslyckas och där eleverna kan känna sig trygga. Ett sådant klimat anser jag vara gynna elevers lärande. Detta kan leda till att elevers självförtroende höjs. Dock går det inte hand i hand med det som Hassmén & Hassmén (2003) skriver om självförtroende. De menar att om en individ lyckas att prestera bättre än någon annan så stärks deras självförtroende. Feedback kan vara ett verktyg för att stärka ett självförtroende om feedbacken som tidigare forskning visar (Hattie & Timperley 2003, Black & William 2009) är av kvälité.

Zell (2003) gjorde en studie där han kom fram till att det är viktigt att vara medveten om vilka ord man som pedagog använder när man ger feedback. Det är inte säkert att ord har samma betydelse för mottagaren. Man kan kontrollera detta genom att ställa frågor till mottagen något som mina observationer visar förekommer som strategi hos läraren. Genom att ställa kontrollfrågor får läraren reda på om eleverna har uppfattat den feedback som ges.

Vygotskijs begrepp den proximala utvecklingszonen och hans utvecklingsteori betonar vikten av språket och att det är ett redskap som man kan använda för att hjälpa barn att nå deras potentiella utvecklingsnivå.(Bråten & Thurmann-Moe., 1998). Studien och tidigare forskning visar att man med hjälp av talet till eleverna kan hjälpa eleverna att utvecklas. Resultatet av intervjuerna visar att lärarna är medvetna om vad feedback kan ha för inverkan på elevernas lärande. Detta framkom inte lika ofta under de observerade lektionerna.

Under studien framkom det att lärare ger eleverna feedback omgående när de befinner sig i situationen eller strax efter. Forskning (Hattie & Timperley., 2007) visar att det är viktigt att tänka på när feedback ska ges. Feedback som ges i anslutning till uppgiften är den feedback som ger bäst effekt. Dock visar forskning att muntlig feedback helst ska undvika om det är feedback i lärande syfte, det kan uppfattas som mer personligt och avleda eleven från själva uppgiften.(Jönsson., 2011). Muntlig feedback var det enda som förekom under de observationer som gjordes. Anledningen till det skulle kunna vara att elever i de lägre skolåren lättare tar till sig muntlig feedback, i de riktigt tidiga åldrarna kan eleverna inte läsa än. En annan aspekt som jag tror spelar in är att idrott och hälsa anses vara ett praktiskt ämne och de lektioner som observerades var praktiska lektioner, det finns varken tid eller strategier för att kunna ge eleverna skriftlig feedback på deras utförande.

Under studiens gång har det visat sig att lärare definierar begreppet feedback olika. Även litteratur visar att feedback kan tolkas olika beroende på i vilket sammanhang som det nämns. Det har varit svårt att hitta en generell betydelse för feedback och därför har studien försökt att lyfta fram olika betydelser och tolkningar av begreppet. Begrepp som är synonyma med feedback och som frekvent förekommer i litteraturen är motivation och självförtroende. Genom feedback kan man motivera och ge eleverna bättre självförtroende. Detta var även något som de medverkande lärarna nämnde som en positiv effekt av feedback. Men som Hattie & Timperley (2007) samt Black & William (2009) påtalar behöver feedback innehålla

mer än bara beröm eller positiv förstärkning av ett beteende. Feedbacken måste ha kvalitet för att den ska ha någon positiv inverkan på elevers lärande.

Gör man en jämförelse med vad de intervjuade lärarna har sagt och vad observationerna visade kan man se att lärare poängterar att feedback ska innehålla mer än bara positiva kommentarer men att observationerna visar att det som förekommer främst är positiv feedback. Feedback som innehåller framåtsyftande information förekommer men inte i den grad som lärare nämner i intervjuerna.

Studien visar att lärare har olika syften med den feedback som ges, det främsta syftet är att stärka ett positivt beteende, så kallad beteendefeedback, eller för att korrigera en teknisk detalj i ett utförande, specifik feedback eller uppgiftsfeedback. Utifrån Vygotskijs utvecklingsteori och hans begrepp den proximala utvecklingszonen kan man se de olika syftena med feedback som ett exempel på det Vygotskij nämner som scaffolding. (Säljö., 2000). Läraren stöttar eleverna och försöker att hjälpa eleverna att utvecklas. Jag ställer mig frågande till om det verkligen är så att all feedback måste innehålla kvalitet för att den ska vara utvecklande. Jag anser och tyckte mig kunna se feedback som inte innehöll någon direkt information om elevens lärande men som ändå fick en effekt som gjorde att eleverna utvecklades. Feedback som motivator för att våga göra en ny övning är exempel på detta.

Lärarna i studien diskuterar vad feedback kan ge för resultat. Bland annat så anser de att positiv feedback kan stärka elevers självförtroende och att det i sin tur kan främja utveckling hos eleverna. Detta stämmer överens med vad Hassmén & Hassmén (2003) skriver om hur elevers självförtroende kan påverkas. De menar att detta kan öka när eleven får en möjlighet att visa upp lyckade prestationer för andra. De påtalar också att socialt stöd är en viktig del för att stärka en elevs självförtroende samt uppmuntran från till exempel pedagoger.

7.2 Metoddiskussion

När jag har transkriberat och analyserat insamlad data har jag valt ut de delar som jag anser vara relevant för min studie. Man ska vara medveten om att det finns en risk att man varit alltför fokuserad på en viss sak i studien att man kan ha missat relevant information. Man ska även vara medveten om att det som transkriberas är en konstruktion, utvalda delar av allt som har sagts, som är beroende av en rad bedömningar och avgöranden. Oavsett vad som skrivs ned är det omöjligt att exakt beskriva sådant som inte sker verbalt. Forskningsdata är på så

sätt mindre fullständigt än det som sker i själva forskningssituationen.(Hassmén & Hassmén 2008, s. 112)

Jag valde att observera först och sedan intervjua. Anledningen var att jag inte ville påverka det som observerades genom att intervjua lärarna om min studie först. Lärarna kan ha känts sig obekväma och deras agerande under lektionerna kan ha förändrats vilket kan ha påverkat resultatet.

Studiens resultat kan ha påverkats av att observerade lektioner inte hade samma lektionsinnehåll. Det kan vara så att ett visst lektionsinnehåll kräver mer feedback vilket kan leda till att en lärare inte får samma möjlighet att visa hur feedback används.

Något som även kan påverkat utfallet var att jag i vissa klasser var en känd observatör som eleverna träffat tidigare och som även läraren hade träffat tidigare. Intervjuerna kan ha påverkats av att jag i vissa fall kände den intervjuade personen.

Ett urval med en större geografisk spridning kanske skulle göra studien mer tillförlitlig och man kanske hade kunnat dra några större slutsatser. Hade jag intervjuat fler lärare och haft möjlighet att observera fler lektioner hade det även gjort att jag efter studien kunnat dra mer relevanta slutsatser. Anledningen till att det blev sju stycken lärare och två observationer per lärare var att under studiens gång märkte jag att den informationen jag fick var mycket innehållsrik. Det i kombination med att materialet blev så stort gjorde att jag valde att endast ha med sju stycken lärare. Nu är jag medveten om att denna studie inte kan ses representera alla lärare i idrott och hälsa, denna studie är sju lärares syn på feedback och deras användning av den och att några generaliseringar utifrån resultatet kan inte göras.

Under studiens gång har jag stött på några etiska dilemman. Bland annat ansåg jag det vara svårt att avgöra hur mycket man kunde tolka intervju svaren. Det kändes viktigt att de medverkandes tankar och påståenden var så korrekt återgivna som möjligt. Därför var det viktigt att jag vid analys och diskussion inte framställde data som inte stämde överens med vad de medverkande lärarna hade sagt.

Studien lägger ingen vikt vid om de medverkande lärarna varit manliga eller kvinnliga. Det framgår i vissa fall i resultatpresentationen vilket skulle kunna påverka lärarnas anonymitet.

Men då jag valt att inte precisera var skolorna är belägna där de medverkande lärarna arbetade ansåg jag att deras anonymitet behölls.

Under studien har det genomförts både observationer och intervjuer. Dessa har valts att presenteras var för sig och med fokus på forskningsfrågorna. Det hade kunnat vara intressant att jämföra om det som de intervjuade lärarna sagt stämde överens med det som observerades. Då studien inte syftar till att göra en sådan jämförelse presenteras observationer och intervjuer inte i relation till varandra. Dock skulle detta kunna ha varit en intressant aspekt att undersöka. Men för att trovärdigheten i en sådan studie skulle bli hög anser jag att det hade varit av stor vikt att fler observationer av varje lärare hade gjorts. Även för denna studie skulle flera lektioner ökat trovärdigheten.

Käll- och litteraturförteckning

- Annerstedt, Claes, (2007a). *Att (lära sig) vara lärare i idrott och hälsa*. Göteborg: Multicare
- Bryman, Allan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Bryman, Allan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Bråten, Ivar & Thurman-Moe, Anne Cathrine (1998). Den närmaste utvecklingszonen som utgångspunkt för pedagogisk praxis. I Ivar Bråten (red.) *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Hassmén, Peter & Hassmén, Natalie (2010). *Idrottsledarskap*. Stockholm: Natur och Kultur
- Hassmén, Natalie & Hassmén, Peter (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Hassmén, Peter, Hassmén, Natalie & Plate, Johan (2003) *Idrottspsykologi*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Jönsson, Anders (2011). *Lärande bedömning*. Malmö: Gleerups
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2007). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB
- Nilsson, Björn & Waldemarson, Anna-Karin (1995). *Kommunikation mellan människor*. Stockholm: Studentlitteratur
- Patel, Runa, Davidsson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur
- Raustorp, Anders (2004). *Att lära fysisk aktivitet*. Uppsala: Kunskapsföretaget AB.
- Ryen, Ann (2004). *Kvalitativ intervju – från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber
- Schmidt, Richard & Wrisberg, Craig (2001). *Idrottens rörelselära – motorik och motorisk inlärning*. Stockholm: SISU idrottsböcker
- Skolverket (2011). *Kommentarmaterial till kursplanen i idrott och hälsa*
- Skolverket (2011). *Kunskapsbedömning i skolan – praxis, begrepp, problem och möjligheter*.
- Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*.
- Skolverket (2003). *Nationella utvärderingen av grundskolan – Idrott och hälsa*
- Stensmo, Christer (2008). *Ledarskap i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Tinning, Richard, Kirk, David, Evans, John (1993). *Learning to teach physical education*. Sydney: Prentice Hall.

Zell, Stefan (2003). "Feedback och kommunikation mellan tränare och aktiva" i *Aktuell beteendevetenskaplig idrottsforskning 2003*, red. Patriksson, G. Lund: SVEBIS Årsbok 2003.

Elektroniska källor

Annerstedt, Claes (2007b). *Det tränade ögat – om att ge feedback i ämnet idrott och hälsa*. Publicerat på: www.idrottsforum.org 2012-11-27 Tid: 15:46 Från:

<http://www.idrottsforum.org/articles/annerstedt/annerstedt070502.html>

Black, Paul & William, Dylan (2009). *Developing the theory of formative assessment*. Educational Assessment, Evaluation and Accountability. 2012-11-22 Tid: 09.31 Från: <http://eprints.ioe.ac.uk/1136/1/Black2009Developingthetheory.pdf>

Hattie, John & Timperley, Helen (2007). *The power of feedback*. Review of Educational Research;

March: 2007. Vol 77. No.1 pp. 81-112.
2012-12-03. Tid: 11.00 Från:

http://growthmindseteaz.org/files/Power_of_Feedback_JHattie.pdf

Skolinspektionen (2012). *Idrott och hälsa i grundskolan – Med lärandet i rörelse*. Rapport 2012:5. 2012-12-17. Tid: 19.35 Från:

<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/idrottgr/kvalgr-idr-slutrapport.pdf>

Vetenskapsrådet. (2007). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. 2012-12-19. Tid: 12.45 Från:

www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf

Bilaga 1

Intervjuguide

Inledning

1. Ålder, hur länge läraren varit yrkesverksam, vilken utbildning?

Forskningsfråga: Vad läraren har för syfte med feedback som ges till eleverna?

2. Anser du att det är viktigt med kommunikation mellan lärare och elev? Varför är det viktigt med kommunikation lärare elever emellan?
3. Kan du försöka förklara vad begreppet feedback/återkoppling innebär för dig?
4. Ger du någon feedback till eleverna och i så fall vilket syfte har du med feedbacken till eleverna?
5. Vad innebär positiv/negativ feedback för dig?
6. Ger du feedback muntligt/skriftligt? Varför?
7. Vad anser du att feedbacken har för funktion? Vilka effekter tycker du att feedback har?
8. På vilket sätt anser du att feedback är viktigt för eleverna?
9. Har du ett specifikt mål med feedbacken?
10. Vad tycker du att feedback ska innehålla för information?

Bilaga 2

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien var att undersöka vad lärare i ämnet idrott och hälsa i årskurs 1-6 hade för syfte med den feedback som ges under lektionerna. Studien syftar även till att undersöka vilka olika sorters feedback som dessa lärare ger uttryck för under observerade lektioner.

- Vad har lärare i idrott och hälsa för mål med den feedback som ges?
- Vilka olika sorters feedback ger lärare i idrott och hälsa uttryck för under de observerade lektionerna?

Vilka sökord har du använt?

Feedback, återkoppling, idrott och hälsa, motivation, självförtroende, skolverket, proximala utvecklingszonen

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Diva, Stockholms universitets bibliotekskatalog, Google Scholar

Sökningar som gav relevant resultat

GIH: Feedback, motivation, återkoppling

Diva: feedback idrott

Google Scholar: Feedback och idrott

Kommentarer

Jag fick även relevant litteratur genom att titta på litteraturlistor från aktuell forskning, artiklar och böcker inom liknande områden.